

**MEMLEKETİMİZDE BİR ERKEĞİN BARSAKLARINDA
GÖRÜLEN SARCOPHAGA HAEMORRHOİDALIS FALLÉN,
1810 LARVALARINA DAİR BİR MÜŞAHEDE**

Prof. Dr. H. Şükrü OYTUN

**1 — İnsanların çeşitli organlarında görülen sinek
larvalarına dair kısa bilgi.**

İnsanların çeşitli organlarında ve bu arada mide ve barsaklarında türlü sinek larvaları parazitlenebilir. Bunlar, buralarda muayyen bir gelişme safhası geçirdikten sonra, dışkı ile dışarıya atılırlar. Toprak üzerinde veya havada bir müddet yaşarlar ve erişkin sinek olurlar. Muhtelif gıda maddeleri üzerine konarak yumurta veya larvalarını bırakırlar. Bu mülevves maddeleri, her hangi bir şekilde yiyen insanların mide ve barsaklarında bu sinek larvaları gelişir ve insanlarda çeşitli hastalıklara sebebiyet verebilirler.

İnsanların çeşitli organlarında ve bu arada göz, burun, mide ve barsaklarında parazitlenen sinek larvaları, çift kanatlılar (Diptera), kısa boynuzlular (Brachycera) takımındandır. Bu takımın, çeşitli familyaları vardır ki, kucakladıkları cins ve türlerin sayısı binleri aşmaktadır.

Mide ve barsaklardan başka, deri üzerinde, açılmış yaralarda (Myiasis des plaies), gözlerde (Oculomyiasis), kulaklarda (Otomiyiasis), burun ve sinüslerde (Nasomiyiasis), idrar yollarında (Cystomiyiasis), tâbiî boşluklarda yaşayan, bazan daha derin nahiyelere kadar yürüyen hastalık yapan sinek larvaları vardır. Bunlardan burun delikleri civarına kadar gelmiş olan larvalar, muharriş tesirleri ile, yürümesi sokulması sayesinde burun kanamalarına, baş ağrılarına sebep olurlar. Mukozayı tahrip ederek sinüslere girenlerin daha ağır iltihaplara, sağırılıklara, körlüklere, hattâ dimağa kadar ilerleyerek merkez sinir cümlesine bağlı bir takım semptomlara sebep oldukları anlaşılmıştır.

Sindirim apareyinde parazitlenen sinek larvaları (Myiase intestinale) tevlit ederler. Kurtlu et, kurtlu peynir.. gibi çeşitli gıda maddelerini yemek suretiyle sinek larvaları mideye ve ondan sonra da barsaklara gelirler. Elimizdeki literatüre göre barsak Myiasis'ine sebep olan bilhassa **Sarcophaga haemorrhoidalis**'dir. Midede kalanlar, bulantı, baş dönmesi, şiddetli mide ve böbrek ağrıları ve kusmalara sebep olurlar. Kusma ile uzviyet bunları dışarıya atar ve bu suretle bunlardan mütevellit semptomlar hafifler ve hasta istirahatata kavuşur. Mideyi geçerek barsaklara gelenler ise, şiddetli karın sancıları ve kanamalara sebep olurlar.

Bu sinek larvalarının vücutları, sert ve dikenli bir kitin tabakası ile örtülü olduğundan, geldikleri organların dokularını tahriş ederek iltihaplandırırlar. İnsan barsaklarında parazitlenenler, mukozayı iltihaplandırarak kanatırlar. Zırh vazifesini gören mukoza zedelenmiş olduğundan çeşitli hastalık etkenleri organizmaya karışır. Bu suretle diğer tabiatla başka hastalıklar da görülebilir. Bu bakımdan sıcak iklime malik olup çeşitli sinek türlerinin gelişebildikleri ve umumî bir yen kaidelerine riayet edilmeyen memleketlerde bunlardan mütevellit zararlar oldukça fazladır.

Memleketimizde çeşitli sine larvalarının gözlerde yapmış oldukları Myiasis'e dair yayınlanmış olan müşahedeler az değildir. Bunlar arasında **A. Gabrielides ve Guiart** (1922), **A. Gabrielides** (1923), **Hakkı Hayri** (1931), **L. Müftüler** (19551), **A. Melikyan** (1953), **H. Palavan** (1954), **F. N. Ayberk ve R. Maner** (1956)'in yayınları göze çarpmaktadır. Mide myiasis'ine dair **Hasan Vasıf** (1921) ve **A. Nevzat** (1926) ın yayınları vardır. Barsak myiasis'ine dair neşriyat bulamadık. Bu bakımdan bu müşahedeyi yayınlamayı faydalı bulduk.

2 — Barsaklarında *Sarcophaga haemorrhoidalis* larvaları görülen hastanın sıhhi durumuna dair bilgi

Tarih : 27/6/1959
Protokol No. : 577/59
Adı ve soyadı : Mehmet Erdem
Yaşı : 30
Memleketi : Konya (Seydişehir Gencek Nahiyesi).

Medenî hali : 10 senelik evli, 2 yaşında bir kız çocuğu var.
İşi : Rençber.
Şikâyeti : Baş ağrısı, göz kararması, mide, karın sancıları, bacak ve kol ağrıları. Şikâyetleri 4 - 5 sene evvel başlamış ve 8 - 9 ay evvel laparotomi ameliyatı yapılmış.
Kan muayenesi : Eritrosit : 4.760.000
Lökosit : 6.500
Kanda : Parazit görülmemiştir.
Gaita muayenesi : **Makroskopik** : Koyu renk, kanlı ve gata arasında fazla miktarda sinek larvaları görülmüştür.
Mikroskopik : Helminthe yumurtaları görülmemiştir.

Hasta, Seydişehir hükûmet tabibi tarafından muayene edilmek üzere Enstitümûze gönderilmiştir. Hastaya sinek larvalarını düşürmek için 3 kapsül (1,20 gr.) **Ankilostin** (Etilen tetraklorür) verilmiş ve kapsüller alındıktan 45 dakika sonra, 30 gr. magneziyum sülfat alması tavsiye olunmuştur. Ayrıca temizliğe riayet, yiyeceklerine dikkat etmesi gerektiği, yiyeceği et, peynir ve buna benzer diğer gıda maddelerinin kurtlu olmaması lâzım geldiği anlatılmış ve şikâyeti olursa bize tekrar gelmesi söylenmiştir. Şikâyetleri 4 - 5 sene evvel başlamış olan hastamızın bir daha enstitümûze müracaatı görülmemiştir.

3 — Görülen sinek larvalarının muayene neticesi ve bunların morfolojik ve biyolojik özelliklerine dair bilgi

Gaitada mebzul denecek derecede tesadüf ettiğimiz sinek larvalarını, bir petri kutusu içinde, solüsyon fizyolojik ile esaslı bir şekilde yıkadıktan ve üzerlerindeki yabancı maddeleri temizledikten sonra, canlı olarak mikroskopta muayenesini yaptık.

6-8 mm. uzun, esmer renkte olan bu larvaların, taşıdıkları morfolojik özelliklere göre **Calliphoridae** familyasının **Sarcophaga** cinsine bağlı olmaları lâzım geldiğini anladık. Herhangi bir yanlışlığa meydan vermemek için, hastamızın dü-

şürmüş olduğu larvalardan 2 tanesini bir kutuya koyarak uçak postası ile Londra **Britisch Museum**'a gönderdik ve adı geçen larva türlerinin tâyin edilmesini rica ettik. 20/Temmuz/1959 tarihli Sayın **Dr. H. Oldroyd**'dan aldığımız cevap'ta teşhisimizi teyit etti. Bunların *Sarcophaga*'lardan olup 3. gelişme safhasında bulunduklarını tesbit ettiğini ve bunların kokmuş etlerde yetişen ve fakat bazan yedikleri etlerle insanların barsaklarına gelerek Myiasis yaptıklarını, bu numunelerin birinci gelişme safhasında bulunan ***Sarcophaga haemorrhoidalis***, Fallen, 1810 larvaları olması muhtemel bulunduğunu, infeksiyonun yukarıda bahsedilen şekillerdeki etlerin yenmesiyle vuku bulduğunu bildirmek lütfunda bulunmuşlardır.

Şehirlerden ziyade köylerde tesadüf edilen ve Avrupadan başka dünyanın her tarafında görülen bu sinek, vivipar olup tesadüf ettiği her nevi organik maddeler üzerine, bilhassa etlere konarak canlı larvalarını bırakmaktadırlar. Et veya diğer gıda maddeleri ile larvaların mide ve barsaklara geldikleri ve yukarıda bildirdiğimiz şekilde çeşitli semptomlara sebep oldukları, bilhassa şiddetli baş dönmesi, baş ağrısı, sancı, kusma ve kanamalar görüldüğü anlaşılmaktadır. Bu semptomlar hastamızda da görülmüştür.

Sarcophaga haemorrhoidalis Fallén, 1810 larvaları, obur olup bulundukları organizmada, derin ve habis leziyonlar yaptıkları anlaşılmıştır. Hakiki gastrointestinal enfeksiyonların bir çoğu, bu türden meydana geldiği **M. T. James** (1947) bildirmektedir. **Hasseman** (1917) bir anne ve iki çocuğunun 6 sene müddetle tevali eden bir ***Sarcophaga haemorrhoidalis*** enfeksiyonundan bahsetmekte ve bu sinek larvalarının yaz aylarında açık havada bırakılmış soğuk gıdalarla alındığı ihtimalini ileri sürmektedir. Tesadüf ettiği hastalarda, mide ve barsak ağrıları, ateş, bazan bulantı, annede asabiyet ve spazm görüldüğünü bildirmiştir. **Bryan** (1937) hastasını sigmoidoskope ile muayene ettiğini, kolon cidarının sathının ülserler ile kaplı olduğunu, aynı larvaları taşıyan bir köpeğin otopsisinde de barsak duvarının fazla miktarda tahrip edilmiş olduğunu bildirmiştir. Bu suretle paratizin önemli tahribata ve yaralara yol açabileceğini kabul etmek lâzımdır. **Towsend** (1934)'e göre bu larva türü, insan barsağında bütün gelişme

safhalarını tamamlayan yegâne **Sarcophaga** türü olduğunu bildirmektedir. Nitekim bizim tesadüf etmiş olduğumuz larvalarında gelişmeleri ilerlemiş, 3. gelişme safhasında bulunmaları yukardaki müşahadeyi teyit etmiş olduğu anlaşılmaktadır.

4 — Özet

1 — Baş ağrısı, göz kararması, mide ve karın ağrıları çeken ve laparotomi ameliyesi geçiren, Konya'nın Seydişehir Kazasından gelmiş bir erkek hastanın gaitasında sinek larvaları **Sarcophaga haemorrhoidalis** Faalén, 1810 görülmüştür.

2 — Ankilostin (Etilen tetrachlorure) verilmiş ve hastanın iyileştiği anlaşılmıştır.

3 — Memleketimizde ilk defa **Sarcophaga haemorrhoidalis**'den mütevellit bir myiasis intestinalis olayı olduğundan, insanların çeşitli organlarında parazitlenen sinek larvalarına dair kısa bilgi verilmiştir.

Gönderdiğimiz sinek larvalarını teşhis ederek kısa bir zamanda cevap vermek lütfunda bulunan Londra Britisch Museum'un kıymetli mütehassıslarından Dr. H. Oldroyd'a burada teşekkürü vazife bilirim.

Summary

1 — In the faeces of a male patient who came from Seydishehir district of Konya province, we found the larvae of **Sarcophaga haemorrhoidalis** Fallén, 1810.

The patient was suffering from headache, dizziness and had a laparotomy operation.

2 — For the treatment we used Ethylen tetrachlorure (Ankilostin) with satisfactory results.

3 — As this is the first case ever published in Turkey, a brief account is given on the fly larvae invading different organs of man.

Acknowledgement

Thanks are due to Dr. H. Oldroyd from British Museum who diagnosed the material we sent and informed us promptly.

L İ T E R A T Ü R

- 1 — **Ayberk, Nuri F. ve Maner, R.** (1956) Bir myiase oculaire vak'ası. İstanbul göz kliniği Bül. 2 (8) 88-89
- 2 — **Brumpt, E.** Précis de Parasitologie Paris, 1949
- 3 — **Bryan, W. Jr.** (1937) Myiasis Amer. Med. Assoc. Jour. 109: 573-574.
- 4 — **Çelebi, İ. H.** Tıbbî ve Ziraî İlmî Hayvanat. cilt 2, 1328
- 5 — **Gabrielides, A. et Gulart, İ.** (1922) Le myiase oculaire a Oestrus ovis a Costantinople (İstanbul) Bull. Acad. Med. 87: 253-255.
- 6 — **Gabrielides, A.** (1923) Un cas de conjonctivite due aux larves de la mouche ovis. Gazette medical d'Orient 68 (4)
- 7 — **Hakkı, H.** (1931) Rhinostyrax purpureus'in husule getirdiği bir Oculomyiase vak'ası. Türk Oftalm gazetesi 1 (11-12) 721-723
- 8 — **Hasan Vasıf** (1921) Mide'de Anthomyia canicularis süefesi, Karhai mideviye. Darülfünun Tıp Fk. mecmuası 3 (3-4) 143-150
- 9 — **Haseman, L.** (1917) Sarcophaga haemorrhoidalis larvae as parasites of the human intestine Ent. News 28: 343-346
- 10 — **James, M. T.** (1947) The Flies that Cause Myiasis'in Man. Washington, 1947.
- 11 — **Melikyan, A.** (1953) Bir myiase oculaire vak'ası. Oto-rino Oftal. molcji mecmuası, 8 (1) 14-16
- 12 — **Müftüler, L.** (1951) Gözde myiaz. Türk Oft. gaz. 3 (10) 456-461.
- 13 — **Nevzat A.** (1926) Bir kedinin midesinde Oestrus sürfeleri. Tıp Bay, Mec. 3 (6) 182-187
- 14 — **Oytun, H. Ş.** (1956) Tıbbî Entomoloji, Ankara
- 15 — **Palavan, H.** (1954) Göz miazi olgusu. Mikrobiyoloji dergisi. 7 (8) 231-237
- 16 — **Townsend, C.H.T.** (1934) Manual of Myiology 12. Ports. Sao Paulo, Bresil.
- 17 — **Unat, E. K. ve Merdivenci, A.** (1959) Türkiyenin son yüz senelik Tıbbî Parazitolojik Bibliyografyası. İstanbul, 1959